

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrálet och Världsnaturfonden WWF

INFORMATION OM PARTIERNAS KLIMATPOLITIK

Enkäten Klimatkompassen är ett initiativ från Världsnaturfonden WWF och Föräldravrálet. Syftet är att lyfta klimatfrågan på den politiska agendan och göra information om partiernas klimatpolitik tillgänglig för väljare inför valet.

I enkäten ställde vi frågor till alla riksdagspartier om flera av de politikområden som klimatomställningen berör. Klimatkompassen omfattar totalt 33 frågor. Vi har utformat enkäten bland annat utifrån Naturvårdsverkets statistik och uppföljning av klimatmålen. Även när det gäller de så kallade konsumtionsbaserade utsläppen har vi utgått framförallt från Naturvårdsverkets arbete.

Enkäten skickades ut till partierna i april 2018. Svaren kom in under maj 2018. Vi följde upp inskickade enkätsvar med alla partierna, då vi bland annat kort diskuterade några av svaren och redde ut eventuella otydligheter. I denna pdf kan du se våra 33 frågor och alla partiers svar och kommentarer.

Innehållsförteckning

- Fråga 1-6 Övergripande
- Fråga 7-9 Internationell klimatpolitik och global klimatnytta
- Fråga 10-12 EUs Klimatpolitik
- Fråga 13-22 Inrikes transporter, till exempel transporteffektivt samhälle, fordon, drivmedel, järnväg, höghastighetståg
- Fråga 23 Industrisektorn
- Fråga 24-25 El och fjärrvärme
- Fråga 26-28 Innovation, utveckling och kommersialisering
- Fråga 29 Finanspolitik – AP-fonderna
- Fråga 30-33 Konsumtions- och livsstilsbaserade klimatutsläpp, till exempel livsmedel och flygresor.

Vilken klimatpolitik behöver Sveriges kommande regering driva?

För att klara Parisavtalets mål att begränsa medeltemperaturhöjningen till väl under 2 grader, med sikte på 1,5 grader, behöver vi på global nivå snabbt minska och nå nettonoll-utsläpp senast 2050 för att sedan åstadkomma negativa utsläpp under resten av århundradet.

Ledande forskning pekar på att vi senast 2020 måste vända utsläppskurvan och sedan halvera koldioxidutsläppen var tionde år på global nivå (den så kallade "Global Carbon Law") för att ha rimlig chans att klara 2-gradersgränsen och undvika förödande följder för dagens unga och framtida generationer.

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrådet och Världsnaturfonden WWF

Vilken klimatpolitik behöver Sveriges kommande regering driva?

Som ett föregångsland med goda ekonomiska och resursmässiga förutsättningar bör Sverige sträva efter en snabbare minskning än det globala snittet. De jämförelsevis tuffa klimatmålen för Sverige behöver därför skärpas ytterligare. Att Sverige lyckas nå sina mål blir ett sätt att visa resten av världen att det går att nå det globala målet, och även kan ta ledningen vad gäller innovation, den fossilfria ekonomin, klimatsmart export, de nya jobben och bättre välfärd samt ingjuta hopp om en hållbar framtid.

WWFs och Föräldravrådets Klimatkompass bygger på följande utgångspunkter:

- Klimatpolitiken ska genomsyra alla andra relevanta politikområden, i enlighet med det klimatpolitiska ramverket och dess klimatlag.
- Varje parti bör före valet, presentera för allmänheten den klimathandlingsplan de vill genomföra. Klimatlagen ställer krav på att varje ny regering ska presentera en sådan för mandatperioden.
- För att nå det av riksdagen fastställda nettonoll-målet till 2045 behöver utsläppen i Sverige enligt Naturvårdsverket minska med minst 20 procent per mandatperiod (eller 5–6 procent per år) räknat från dagens utsläppsnivå.
- För att nå målet att minska transportsektorns utsläpp med 70 procent till 2030 jämfört med 2010 bör vi enligt Naturvårdsverket minska dessa utsläpp med minst 28 procent per mandatperiod (eller 7 procent per år) räknat från dagens utsläppsnivå.
- Fler och kraftfullare styrmedel behövs för att nå målen. Naturvårdsverkets första uppföljning av både befintliga och föreslagna klimatstyrmedel visar att dessa inte räcker till för att nå målen.
- Som komplement till klimatmålen för de territoriella utsläppen, bör målsättningar och styrmedel införas när det gäller:
 - bidrag till global klimatnytta (genom innovation/export, klimatfinansiering, policysamarbeten, etc.) och
 - de konsumtionsbaserade klimatutsläppen.
- För att ge ett rättvist bidrag till Parisavtalets övergripande mål skulle Sverige enligt flera forskare (Rockström, Andersson, m fl) behöva skärpa sina klimatmål ytterligare. Som exempel förespråkas en minskningstakt på minst 10 procent per år, det vill säga minst 40 procents utsläppsminskningar över mandatperioden.
- EUs klimatmål till 2030 och 2050 behöver skärpas väsentligt för att ge ett rättvist bidrag till Parisavtalets övergripande mål. Detta även för att trovärdigt kunna förmå andra länder i världen att höja ambitionen i sina klimatplaner. Vi vill som ett första steg se EU-mål på minst –55 % till 2030 och minst –95 % till 2050 för att komma närmare ett rättvist bidrag till Parisavtalet. Sverige behöver därför verka för att EU:s klimatmål skärps.

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrådet och Världsnaturfonden WWF

ÖVERGRIPANDE:

1 Kommer ni att presentera en sammanhållen klimathandlingsplan för hur ditt partis förslag ska leverera på klimatlagen i god tid innan valet, så att väljarna på ett bra sätt kan bedöma hur ni kommer bidra till klimatmålen?

S	JA	Den socialdemokratiskt ledda regeringen presenterade nyligen en ny klimatstrategi för Sverige. De åtgärder som vi fått på plats, till exempel kvotplikt, flygskatt och bonus-malus kommer att minska utsläppen kraftigt men mer behövs. Och fram till valet presenterar vi mer av vår politik för nästa mandatperiod. Efter valet kommer vi att ta fram den mer detaljerade klimathandlingsplan som ramverket kräver.
Mp	JA	För Miljöpartiet är klimatfrågan den viktigaste och vi fokuserar på klimatet i årets valrörelse. Vårt främsta vallöfte förra valet var införandet av en klimatlag, något vi har levererat på. I februari 2018 presenterade MP en omfattande klimatfärdplan med över 140 förslag på åtgärder och reformer vi vill genomföra för att minska utsläppen och bättre rusta Sverige för ett förändrat klimat.
V	JA	Vi har redan presenterat en färdplan i vår riksdagsmotion Klimaträttvisa (http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/klimatrattvisa_H5021141) samt i vårt ekologiskt-ekonomiskt program (https://www.vansterpartiet.se/app/uploads/2016/10/Ekoeko-punktprogram-161013.pdf)
M	JA	Moderaterna står bakom klimatlagen och det klimatpolitiska ramverket, inklusive målet om att Sverige ska ha noll nettoutsläpp av växthusgaser senast år 2045. Under våren presenterar vi en klimatpolitisk rapport med förslag på åtgärder för att klimatmålen ska kunna nås.
Kd	JA	Kristdemokraterna har väl utformade riksdagsmotioner som bildar en handlingsplan.
L	JA	Liberalerna kommer att göra det tydligt för väljarna vad vi anser behöver göras för att nå klimatmålen vilket bland annat framgår av vår partimotion En liberal klimat- och miljöpolitik 2017/18:2820
C	JA	Vi har återkommande på våra stämmor antagit program på miljö- och klimatområdet som innehåller skarpa förslag, och klimatpolitiken kommer fortsätta vara en prioriterad fråga för Centerpartiet. Vid sidan av dessa program kommer vi också presentera förslag på klimatområdet i vårt valmanifest och löpande under valrörelsens gång.
Sd	NEJ	Sverigedemokraterna anser liksom bland annat lagrådet att en klimatlag är ett onödigt och ineffektivt verktyg och tycker att fokus ska ligga på åtgärder. Vi kommer således inte presentera förslag om hur man ska uppfylla överenskommelser som vi inte står bakom.

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrådet och Världsnaturfonden WWF

ÖVERGRIPANDE

2 Kommer ni i regeringsställning att verka för att den klimathandlingsplan som ska presenteras 2019 har kvantifierbara åtgärdsförslag och ett mål att minska utsläppen i Sverige med minst 20 procent över mandatperioden (dvs den utsläppsminskningstakt på minst 5–6 procent per år räknat från dagens nivå som behövs enligt Naturvårdsverkets beräkningar)?

S	JA	Vår ambition är inget mindre än att Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsnation. Redan med de förslag som den socialdemokratiskt ledda regeringen presenterat är klimatmålen till 2030 inom räckhåll. Men vi kommer att ta fram ytterligare åtgärder för att nå ända fram och strategin är inriktad på transporteffektivt samhälle, energi-effektivare fordon och ökad andel förnybara bränslen.
Mp	JA	I februari 2018 presenterade Miljöpartiet en omfattande genomarbetad klimatfärdplan med över 140 förslag på åtgärder och reformer vi vill genomföra för att minska utsläppen och bättre rusta Sverige för ett förändrat klimat. Om dessa genomförs kommer utsläppen minska radikalt. Hur stora minskningar förslagen leder till beror på hur snabbt och genomgående förslagen genomförs.
V	JA	Ja, och vi anser att de årliga utsläppsminskningarna bör nå nollutsläpp redan vid 2040.
M	JA	Vi står bakom 2045-målet, och det innebär en genomsnittlig minskning motsvarande 20 procent under mandatperioden. Men man bör ta hänsyn till att minskningen sannolikt inte kommer ske enligt en sådan genomsnittlig kurva, då stora tekniksprång kommer krävas för att nå målet.
Kd	JA	Kristdemokraterna står bakom riksdagens mål om att minska utsläppen med 63 procent till 2030 räknat från 1990 års nivå, med 75 procent till 2040 och med 85 procent till 2045.
L	JA	Kvantifierbara förslag måste slås fast för att vi ska uppnå våra mål. Vi ser dock att utvecklingen inte nödvändigtvis kommer att gå linjärt utan i skov på grund av när olika tekniksiften får genomslag, till exempel när elektrifieringen av fordonsflottan får ett brett genomslag.
C	JA	Centerpartiet har som mål att Sverige ska ha noll nettoutsläpp av växthusgaser 2040, vilket är mer ambitiöst än det mål som riksdagen beslutat. För att nå dit har vi en rad förslag på åtgärder, för en omställning av transportsektorn och övergång till förnybar energiförsörjning. I regeringsställning kommer vi sträva efter att ta fram en klimathandlingsplan som inkluderar dessa förslag.
Sd	NEJ	Se fråga 1.

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrådet och Världsnaturfonden WWF

ÖVERGRIPANDE

3 För att ge ett rättvist bidrag till Parisavtalet mål på väl under 2 graders uppvärmning, med sikte på 1,5 grader, så bör Sverige göra mer.

Kommer ditt parti att verka för en skärpning av de nationella klimatmålen under nästa mandatperiod?

S	JA	Det behövs bred politisk enighet för att klara vårt klimatåtagande. Därför är vi mycket glada att vi lyckades få sju partier att ställa sig bakom vår idé om ett klimatpolitiskt ramverk med de mest ambitiösa klimatmålen i världen. Självklart är vi beredda att uppdatera dessa för att säkerställa att vi lever upp till parisavtalet. Vi driver också skärpta klimatmål och skärpt utsläppshandel i EU.
Mp	JA	Miljöpartiet arbetar för skärpta nationella klimatmål. Vi har till exempel som mål att fossila drivmedel ska sluta säljas 2030. Vi vill också komplettera de nationella miljömålen med mål för att minska de utsläpp vår ohållbara konsumtion orsakar i andra länder. Detta genom att införa etappmål per mandatperiod för minskning av konsumtionens klimatpåverkan.
V	JA	Vi har redan föreslagit skärpning av de nationella klimatmålen i vår riksdagsmotion Klimaträttvisa (https://data.riksdagen.se/fil/3AED367E-7857-45AF-9F8E-004AD15DDB2C). Vi kommer att fortsätta verka för skärpning av klimatmålen och att de ska nås genom nationella insatser för utsläppsminskningar.
M	NEJ	Vi är glada att det finns en bred politisk överenskommelse om världens mest ambitiösa klimatmål, som antogs så sent som 2017. Fokus bör vara att nå dessa mål. Med en effektiv klimatpolitik som bidrar till teknisksprång och faktiska utsläppsminskningar kan vi vara ett föregångsland och skapa större global klimatnytta.
Kd	NEJ	Kristdemokraterna står bakom riksdagens mål om att minska utsläppen med 63 procent till 2030 räknat från 1990 års nivå, med 75 procent till 2040 och med 85 procent till 2045.
L	JA	Alla måste göra mer och vi måste följa hur målen uppnås och om det bör sättas nya. Det mest centrala just nu att genom konkreta åtgärder uppnå de ambitiösa mål som slagits fast. Men vi ser gärna att vi kan nå ännu längre till exempel tack vare snabbare tekniskiften.
C	JA	För att nå Sveriges mål att år 2045 vara fritt från nettoutsläpp av växthusgaser samt att utsläppen i transportsektorn ska minska med 70 procent till 2030 krävs högre takt i det globala arbetet. Vi anser dock att Sverige ska ha högre ambitioner och vara helt förnybart och fritt från nettoutsläpp år 2040. EU bör höja sitt mål för 2030, och precisera ett mål till 2050 som är i linje med Parismålen.
Sd	NEJ	Vad som är ett rättvist bidrag måste analyseras utifrån alla länders bidrag samt vad Sverige de facto redan har gjort. Vi välkomnar en sådan analys.

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrådet och Världsnaturfonden WWF

ÖVERGRIPANDE

4 Våra barn kommer att ärva effekterna av dagens klimatpolitik. Det av riksdagen antagna generationsmålet lyder: ”Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.”

Kommer ditt parti verka för att uppnå generationsmålet genom att realisera de utsläppsminskningar som krävs?

S	JA	Klimatkrisen är kanske mänsklighetens svåraste utmaning. Vi socialdemokrater vill ta oss an den uppgiften genom att modernisera Sverige. Sverige ska på allvar arbeta med att förverkliga Parisavtalets målsättning, vara en förebild för andra länder och vara drivande internationellt. Vi ska ta ansvar för våra historiska utsläpp. Vi tror på allvar att klimatåtgärder ger jobb och ökad livskvalitet.
Mp	JA	Miljöpartiet brinner för att klara av klimatutmaningen – både i Sverige och globalt. Vi ser det som oerhört viktigt att vi gör de utsläppsminskningar som vetenskapen och forskningen visar behövs för att klara av klimatutmaningen och generationsmålet.
V	JA	Vi har redan föreslagit skärpning av de nationella klimatmålen i vår riksdagsmotion Klimaträttvisa (https://data.riksdagen.se/fil/3AED367E-7857-45AF-9F8E-004AD15DDB2C). Vi kommer att fortsätta verka för skärpning av klimatmålen och att de ska nås genom nationella insatser för utsläppsminskningar.
M	JA	Moderaterna står bakom det generationsmål som riksdagen har antagit. Vi vill genom en effektiv klimatpolitik ta ansvar för att Sverige ska kunna nå de nationella klimatmålen, utan att bidra till ökade utsläpp i andra länder.
Kd	JA	—
L	JA	Det är en självklarhet att vi jobbar för att uppnå generationsmålet och våra konkreta förslag syftar till att minska utsläppen inom de områden där vi kan nå mest resultat.
C	JA	Centerpartiet vill att det görs en bred översyn och uppdatering av miljömålssystemet, som anpassas och förenas med FNs hållbarhetsmål och ett bredare arbete för hållbar utveckling. Detta måste också ske i linje med, eller till högre ambitionsnivå än, antagna nationella mål. För att vara långsiktiga bör de nya målen och system för uppföljning tas fram och beslutas med brett stöd i riksdagen.
Sd	JA	Sverigedemokraternas utgångspunkt inom miljöpolitiken är en förvaltarskapstanke där vi ska lämna över Sverige i bättre skick till nästa generation. Det är dock inte alltid glasklart vad som är en förbättring varför frågan måste analyseras inom varje enskilt miljöområde.

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrådet och Världsnaturfonden WWF

ÖVERGRIPANDE

5 Utöver det finanspolitiska ramverket finns nu även ett klimatpolitiskt ramverk. Dessa två ramverk ska samverka och inte underminera varandra. I dag ser vi dock att många politiska åtgärder riskerar att motverka miljö- och klimatmålen (exempelvis beslut om expansion av flygplatser i strid med direktiv om fossilfrihet).

Kommer ditt parti att verka för att miljö- och klimatpolitiken ska genomsyra alla politikområden från och med nu, inklusive finanspolitiken, i enlighet med klimatlagen?

S	JA	Den socialdemokratiskt ledda regeringen har i en klimatstrategi för Sverige slagit fast att klimatfrågorna nu ska integreras i alla politikområden och i alla sektorer i samhället. Därför ändras nu reglerna för hur konsekvenser ska analyseras så att också klimateffekter finns med när politiska förslag bereds till regering och riksdag.
Mp	JA	Självklart – vi är ju Miljöpartiet! För Miljöpartiet är klimat och miljö det vi fokuserar på i årets valrörelse. Vårt främsta vallöfte förra valet var införandet av en klimatlag, något vi har levererat på. Det är därför självklart att vi vill att alla delar av det klimatpolitiska ramverket ska fungera och leverera den styrning mot ett hållbart fossilfritt välfärds-samhälle som är vårt mål.
V	JA	Det är hela grundtanken med det klimatpolitiska ramverket som vi medverkat till att det tagits fram.
M	JA	Vi står bakom klimatlagen. Hållbarhetsfrågorna behöver genomsyra samtliga politikområden. Ekologi och ekonomi hänger ihop, och om Sverige ska kunna vara ett internationellt föredöme måste vi visa att ekonomisk tillväxt kan förenas med minskade utsläpp. Det lyckades alliansregeringen med, och vi ser med oro på att utsläppen nu tenderar att öka.
Kd	JA	—
L	JA	För oss liberaler är det viktigt att ett miljö- och klimatperspektiv genomsyrar andra politikområden. Annars blir ju det klimatpolitiska ramverket ganska verkningslöst.
C	JA	Vi har i decennier drivit på för att miljö och klimat ska genomsyra alla politikområden. Avvägningar ska göras både mot klimatlagen och finanspolitiska ramverket. Vi vill forma en grön bioekonomi. Upphandlingar bör stimulera omställning och hållbar livsmedelsproduktion. Miljö- och hållbarhetsmål bör finnas med i ägardirektiven till statliga företag. Vi vill återuppta arbetet med grön skatteväxling.
Sd	NEJ	All politik måste genomsyras av besluten. Det går inte att separera ett område och säga att det är viktigare än allt annat.

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrådet och Världsnaturfonden WWF

ÖVERGRIPANDE

6 Har ert parti en strategi för att mobilisera alla aktörer (företagen, städer, civilsamhälle och medborgare) i samhället för att nå klimatmålen?

S	JA	Vi har kallat den Fossilfritt Sverige. Det är en plattform för företag, kommuner och andra typer av aktörer som vill göra Sverige fritt från fossila bränslen. Totalt har över 300 aktörer ställt upp. Syftet är dialog och samverkan, samla kunskaper och visa allt det fina klimatarbete som sker runt om i landet och att det också är ekonomiskt lönsamt.
Mp	JA	I MPs klimatfärdplan har vi över 140 förslag på åtgärder vi vill genomföra för att minska utsläppen. Där ingår strategier för att mobilisera alla aktörer för att minska sina utsläpp. Klimatlivet och stadsmiljöavtalen är exempel på MP-politik vi infört för att främja lokala initiativ för minskade utsläpp. Fossilfritt Sverige är ett regeringsinitiativ som framgångsrikt mobiliserar aktörer.
V	JA	Vår övergripande strategi för detta finns formulerad i ett ekologiskt-ekonomiskt punktprogram som vår kongress antagit: https://www.vansterpartiet.se/resursbank/ekologiskt-ekonomiskt-punktprogram/
M	JA	Ska vi klara klimatomställningen måste vi ha människor och företag med oss. Vår strategi är att lägga kostnads-effektiva och välavvägda förslag om skapar en politik som medborgarna kan ha förtroende för och känner gör skillnad på riktigt.
Kd	JA	Vi betonar vikten av att varje nivå tar sitt ansvar. Det handlar om global- och EU-nivå. Det handlar om den nationella nivån. Det handlar om kommuner, landsting och företag, föreningar och familjer och det gäller inte minst oss som enskilda. Var och en måste ta sin del av ansvaret.
L	JA	Vi har ett tydligt fokus på marknad och konsumenter i vårt klimat- och miljöarbete. Till exempel måste det vara enkelt för konsumenter att välja klimatsmarta produkter och då behövs bra och tydlig märkning. Och när det gäller producenter har de ett stort ansvar för att fler produkter ska kunna återanvändas och återvinnas.
C	JA	Det är omöjligt att uppnå klimatmålen om inte alla aktörer i samhället är med på tåget och arbetar mot gemensamma mål. Under vår tid i regeringsställning var vi måna om en tät dialog med näringslivet och andra delar av samhället, och det är lika viktigt nu som det var då. Tydliga klimatmål och effektiva styrmedel är också viktiga för att peka ut färdriktningen för klimatarbetet på alla nivåer.
Sd	NEJ	Nej se fråga 1. Men arbetet med att samla alla aktörer för att jobba med klimatfrågan är naturligtvis viktigt. Projektet vägval klimat som KVA driver är exempel på hur man kan arbeta.

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrådet och Världsnaturfonden WWF

INTERNATIONELL KLIMATPOLITIK OCH GLOBAL KLIMATNYTTA:

7 Vill ditt parti bedriva en stark internationell påverkan för att öka takten i klimatarbetet globalt, genom att agera konstruktivt i klimatförhandlingar och andra fora i FN, EU, samt andra multilaterala och bilaterala sammanhang?

S	JA	Sverige är en stark drivkraft internationellt för en högre ambition. Viktigt är nu att också få med det internationella flyget och sjöfarten i klimatmålen. Men framförallt att motverka de negativa krafter som finns både i EU och internationellt. EU och FN behöver ytterligare skärpa klimatmålen och de möjligheter som finns i parisavtalet till skärpningar av de nationella bidragen måste utnyttjas.
Mp	JA	Ja, Sverige har historiskt varit en stark pådrivande röst internationellt inom klimatfrågan. Den rollen har blivit ännu tydligare under den senaste mandatperioden med MP i regeringen. Miljöpartiet vill självklart att Sverige ska göra allt vi kan för att driva processen framåt i alla internationella fora där vi är verksamma.
V	JA	Vi har en rad förslag på åtgärder för hur Sverige bör agera globalt för att stärka arbetet för klimaträttvisa i vår riksdagsmotion Klimaträttvisa: (https://data.riksdagen.se/fil/3AED367E-7857-45AF-9F8E-004AD15DDB2C). Det är inte minst viktigt att EU antar en ambitiösare klimatpolitik, något vi verkat för.
M	JA	I miljö- och klimatfrågor bör internationella överenskommelser alltid eftersträvas. Sverige ska vara en stark och pådrivande röst i världen för att stoppa klimatförändringarna. Moderaterna vill driva på för att fler länder ska se värdet i att ta ett större ansvar för att sänka sina utsläpp, bland annat genom att fler länders åtagandeplaner skärps i enlighet med Parisavtalets ambitioner.
Kd	JA	—
L	JA	För oss är det en självklarhet att Sverige ska driva på internationellt för att öka takten i klimatarbetet. Vi ser EU som en central aktör och vill till exempel se en europeisk koldioxidskatt och flygskatt.
C	JA	Takten inom EU och i det internationella klimatarbetet behöver ökas så att Parisavtalets mål uppnås. Det bör ske genom mer effektiv prissättning på klimatutsläpp i Sverige, i EU och globalt, en effektivare utsläppshandel och skarpare klimatkrav för internationella transporter som sjöfart och flyg. Det är viktigt att sträva efter att bredda och knyta samman utsläppshandelssystem.
Sd	JA	Ja vi behöver mer global samverkan.

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrådet och Världsnaturfonden WWF

INTERNATIONELL KLIMATPOLITIK OCH GLOBAL KLIMATNYTTA:

8 Utöver snabba nationella utsläppsminskningar så bör Sverige bidra med global klimatnytta genom satsning på innovation/export av klimatsmarta varor och tjänster, internationell klimatfinansiering och policysamarbeten. Denna globala klimatnytta ska utgöra ett komplement och inte räknas in i målen för de nationella klimatutsläppen.

Vill ditt parti ange en långsiktig ambition för hur mycket global klimatnytta/utsläppsminskningar Sverige kan bidra till genom ovan listade åtgärder?

S	JA	Den socialdemokratiskt ledda regeringen har tagit fram en exportstrategi som bland annat inriktas på innovationer på miljö- och klimatområdet. Där ligger Sverige långt framme. Vi är också världens per capita största givare i Gröna klimatfonden, vi vill ha ett omfattande policystöd via biståndet. Vi vill inte räkna in åtgärder i andra länder i klimatmålen, insatserna ska vara kompletterande åtgärder.
Mp	JA	Ja, Miljöpartiet vill att Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsnation. Vår påverkan som föregångsland som visar att alla delar av samhället och näringslivet ställer om är troligtvis ännu viktigare än de minskningar vi gör inom landets gränser. Exakt hur många ton det motsvarar är svårt att uppskatta och inte heller det viktigaste. Det viktigaste är att arbetet fortskrider.
V	JA	Vi vill ha ett separat klimatbistånd utöver den ordinarie biståndsbudgeten. Vi vill även att handels- och utvecklingspolitiken bedrivs inom hållbara ramar. Det är också viktigt att EU i grunden ändrar sin externa politik så att den bidrar till minskade utsläpp och uppnående av de globala hållbarhetsmålen. Där finns stor förbättringspotential.
M	JA	Sverige behöver agera både lokalt och globalt. Samtidigt som vi minskar våra egna utsläpp för att nå upp till våra nationella klimatmål, ska vi bidra med klimatnytta globalt: dels genom investeringar i andra länder och dels genom att bidra till klimatinnovationer. Vi tredubblar därför regeringens satsning på internationella klimatinvesteringar och dubblar satsningen på miljöforskning.
Kd	JA	Ambitionerna måste vara tydliga men det är svårt att sätta en siffra.
L	JA	Det centrala är att få ner totalutsläppen och vi står självklart bakom Miljömålsberedningens mål. Sverige ska genom innovationer, teknik, utveckling, export och utvecklingssamarbete bidra till att världens utsläpp minskar. Vi ser behovet av att också fokusera på vårt totala klimatavtryck. Samtidigt är det komplicerat att slå fast med hur mycket svenska åtgärder kan bidra med i en global kontext.
C	JA	Genom att i praktiken visa att ekonomisk tillväxt och minskad miljöpåverkan går att förena och skapar jobb, kan Sverige visa ledarskap internationellt. Klimatnyttan ska värderas enligt etablerade regler. Men Sverige ska också bidra till internationell och finansiering och samarbeten utöver detta.
Sd	NEJ	Utgångspunkten måste vara så mycket som möjligt och vi anser inte att man ska separera åtgärder utomlands från åtgärder i Sverige. Det övergripande målet måste vara att minska utsläpp oavsett var och det måste då göras där man får störst utväxling för satsade resurser.

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrådet och Världsnaturfonden WWF

INTERNATIONELL KLIMATPOLITIK OCH GLOBAL KLIMATNYTTA:

9 Vill ditt parti öka den internationella klimatfinansieringen, exempelvis till FNs Gröna Klimatfond, och intensifiera det internationella samarbetet kring klimatpolicy för att bidra till utsläppsminskningar och anpassning i fattigare länder och i medelinkomst-/tillväxtländer?

S	JA	I 2018 års biståndsbudget ökade den socialdemokratiskt ledda regeringen insatserna för klimat, miljö och hav med ca 750 miljoner kronor. Utvecklingssamarbetet ska bidra till en omställning av fossilberoende ekonomier. Samtidigt ska fattiga länders motståndskraft stödjas genom klimatanpassning. Sverige ska fortsätta vara en av de främsta givarna till FNs gröna klimatfond.
Mp	JA	Miljöpartiet har varit pådrivande i regeringen för att Sverige har ökat den internationella klimatfinansieringen. Sverige bidrar redan stort till klimatåtgärder utomlands och är största givare per person till flera av FNs klimatfonder och globala miljöfaciliteten. Vi ser att fortsatt svenskt ledarskap, inklusive ökat finansiellt stöd till fattigare länders klimatarbete är viktigt.
V	JA	—
M	JA	Moderaterna vill att biståndet ska få ett än tydligare klimatfokus och föreslår bland annat att det multilaterala biståndet med syfte att sänka utsläppen globalt bör fördubblas från dagens 1 miljard kronor till 2 miljarder kronor årligen. Det innebär att vi också vill utöka stöder till den Gröna Klimatfonden.
Kd	JA	—
L	JA	Sverige kan och ska spela en viktig roll för att få ner klimatutsläppen i världen. Utvecklingssamarbetet spelar här en viktig roll.
C	JA	Centerpartiet vill öka medlen till FNs gröna klimatfond, och vi lägger 500 miljoner kronor mer än regeringen i våra budgetmotioner, vilket möter kravet i FNs klimatkonvention om additionella medel. Parisavtalet har ambitiösa mål, men mer arbete och fler åtgärder krävs för att kunna nå målen. Därför anser Centerpartiet att ansträngningarna och Sveriges roll i det internationella klimatarbetet måste stärkas. Vi vill prioritera arbetet för att inom Parisavtalet fortsätta och utveckla mekanismer för internationell utsläppshandel och mekanismer för hållbara klimatinvesteringar som utvecklar bland annat CDM.
Sd	NEJ	Bistånd måste utgå från var det räddar flest liv och höjer levnadsstandard mest. FNs gröna fond är oprövad men har redan hårt kritiserats för att styra medel till stora globala investmentbolag och inte rikta sig mot de människor som är hårdast drabbade. Vi bör inte öka anslagen till den gröna fonden i det här skedet.

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrådet och Världsnaturfonden WWF

EU's KLIMATPOLITIK:

10 Kommer ditt parti i regeringsställning verka för en skärpning av EUs klimatmål till 2030?

S	JA	Sverige bör driva på för att EUs klimatmål skärps till minus 55 procent till 2030 och nettonollmål 2050 och efter det åstadkomma negativa utsläpp. Parisavtalet säger att om de nationella löftena om utsläppsminskningar inte räcker för att nå målen, så ska en diskussion tas om att skärpa dem. Det är det som måste ske nu och vi svenska socialdemokrater vill vara drivande för att världen nu står upp för Parisavtalet.
Mp	JA	Ja, EU är världens största marknad och är en central aktör i de internationella förhandlingarna. Att EU även fortsättningsvis är den ledande aktören som skärper sina egna åtaganden och mål är mycket viktigt. Miljöpartiet vill se höjda klimatambitioner. EU-samarbetet är särskilt viktigt för att ställa om transportsystemet, begränsa jordbrukets klimatpåverkan och fasa ut miljöskadliga subventioner.
V	JA	Vi har även i riksdagen under mandatperioden föreslagit att Sverige bör verka för att EU antar följande klimat- och energimål för 2030. Till 2030 ska utsläppen av växthusgaser minska med minst 60 procent, och minskningarna ska göras inom Europa. Energiproduktionen ska 2030 bestå av minst 45 procent förnybar energi. Alla verksamheter ska åläggas att energieffektivisera sin verksamhet med 40 procent.
M	JA	EU har världens mest ambitiösa mål. Om fler länder i världen tar ett större ansvar bör EU säkerställa att vi leder omställningen genom att skärpa målen. Detta bör i första hand ske inom ramen för de planerade översynerna.
Kd	JA	EU måste ha ett mål som är i linje med att vi som industrialiserad kontinent gör en skälig del i ansträngningen att nå Parisavtalets globala klimatmål.
L	JA	Vi vill att EUs klimatmål ska ligga i nivå med Sveriges. Det är till exempel centralt att få ner utsläppen från EUs energiförsörjning och transportsektor.
C	JA	Högsta prioritet måste ligga på att EU gör allt som krävs för att uppfylla sina åtaganden i Parisavtalet. De nya mål för förnybart och energieffektivisering som nu förhandlas sätter nya ramar för klimatmålet, som bör höjas. För att bli det effektiva verktyg som utsläppshandeln är tänkt och behöver vara krävs fler reformer. Prissignalen måste stärkas genom att överskott av utsläppsrätter skrotas.
Sd	NEJ	Det är ännu osäkert huruvida EU ens kommer att kunna uppnå dessa mål. Innan nya sätts upp är det viktigt att de går i linje med andra globala aktörer. En politik som kraftigt avviker från vår omvärld riskerar att leda till negativ klimatnytta samt minskad tillväxt.

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrådet och Världsnaturfonden WWF

EU's KLIMATPOLITIK:

11 Kommer ditt parti att verka för att EUs utsläppshandelssystem skärps, det vill säga att det totala utsläppsutrymmet i systemet minskas?

S	JA	Sverige har varit drivande för att skärpa systemet för utsläppshandel i EU och har varit framgångsrikt i det arbetet. Nu är det nya systemet beslutat och en del i det är att EU ska kunna låsa in överblivna utsläppsrätter och det kommer att innebära att utrymmet minskar. Där ska Sverige driva på för att denna funktion utnyttjas så mycket som möjligt.
Mp	JA	Ja. EU-ETS är centralt för vad EU gör för att minska våra utsläpp. Miljöpartiet och den gröna gruppen arbetar för att få systemet att fungera, det kräver ett högre pris på utsläppen, priset har mer än fördubblats efter den senaste reformen men vi behöver få upp priset ännu mer för att få den styrande effekt som krävs. Mängden krediter som avsätts till Market Stability Reserve måste därför öka.
V	JA	Vi har under mandatperioden föreslagit att målsättningen för koldioxidminskningen måste skärpas genom att taket för koldioxidutsläppen från Europas industrianläggningar skrivs ned ytterligare. Ett minipris på utsläppsrätter bör även införas. Dessutom behöver systemet förändras i grunden även till formen. Alla utsläppsrätter ska auktioneras ut och inkomsterna från detta tillfalla medlemsländerna.
M	JA	EU-ETS har nyss skärpts och nästa handelsperiod startar år 2021. Det är därför rimligt att invänta denna period innan vi beslutar om nya skärpningar. Inom ramen för ETS finns det dock möjlighet till översyn och på sikt vill vi verka för skärpningar, förutsatt att utsläpp inte flyttar utomlands.
Kd	JA	—
L	JA	Vi ska självklart driva på för att EUs utsläppshandelssystem skärps. Idag finns för många utsläppsrätter vilket gör att klimatnytta uteblir. Dessutom är det i linje med principen om förorenare betalar vilken är central för en liberal och grön klimatpolitik.
C	JA	Överskott av utsläppsrätter bör tas bort. Utsläppsminskningarna måste vara i linje med Parisavtalet och EUs långsiktiga mål. Andelen utsläppsrätter som auktioneras ut bör öka. Kraven ska skärpas så de gynnar företag som är bäst i klassen. Undantag till de medlemsländer med lägre BNP än EUs genomsnitt måste upphöra och de fonder som skapats för omställning inriktas mot klimatsmarta innovationer.
Sd	JA	Vi får utvärdera hur det nya systemet fungerar innan man kan ta ställning.

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrådet och Världsnaturfonden WWF

EU's KLIMATPOLITIK:

12 Kommer ditt parti i regeringsställning på något annat sätt verka för att EUs utsläpp av växthusgaser minskar?

S	JA	Det finns en mängd frågor som hela tiden diskuteras inom EU som kan leda till att utsläppen minskar. Det handla till exempel om hur jordbrukspolitiken ska utvecklas, om hur standarden för nya bilar ska vara och hur energipolitiken ska se ut. Sverige kommer med en socialdemokratiskt ledd regeringen hela tiden arbeta för en utsläppssnål och förnybar politik i EU.
Mp	JA	Ja, Miljöpartiet vill se höjda klimatambitioner inom EU. EU-samarbetet är särskilt viktigt för att ställa om transportsystemet, begränsa jordbrukets klimatpåverkan, ta vidare arbetet med cirkulär ekonomi och processen att fasa ut miljökadliga subventioner.
V	JA	Internationella handelsavtal och internationella miljö- och klimatavtal har ofta motstridiga regler. Vänsterpartiet vill att de internationella miljö- och klimatavtalens mål ska överordnas internationella handelsintressen. Därför verkar Vänsterpartiet för att Sverige i EU och WTO ska agera för att klimat- och miljöperspektiv alltid ska inkluderas vid handelsavtal och att det ska skapas en mekanism för tvistlösning mellan handelsavtal och miljö- och klimatavtal.
M	JA	Vi måste fortsätta arbetet med att få fordonsindustrin att ställa om och ett tänkbart sådant verktyg kan vara att driva på för tuffare utsläppskrav på EU-nivå.
Kd	JA	Sverige kan vara ett föregångsland för teknikutveckling, bland annat inom stålltillverkning. Vi ska verka för att avveckla subventioner till fossila bränslen och minska Europas beroende av fossilgas från bland annat Ryssland. Vi verkar också för att EU ska erkänna vikten av biobränslen i övergången till en klimatneutral ekonomi.
L	JA	Liberalerna vill fokusera och stärka EU-samarbetet än mer eftersom det är centralt för att bekämpa utsläppen. Vi vill till exempel som enda parti införa en koldioxidskatt och flygskatt på EU-nivå.
C	JA	Vi vill höja EUs utsläppsmål att det ligger i linje med målet för 2050 och EUs åtaganden under Parisavtalet. Lite mer än av hälften av EUs utsläpp faller utanför utsläppshandeln. Till exempel transporter, byggnader och jordbruk. Medlemsstaterna har bindande mål för att minska utsläppen i dessa sektorer. Det är viktigt att medlemsstaterna kan använda effektiva styrmedel för att nå dessa mål, och att statsstödsregler, skatteregler mm utformas så de kan bidra till EUs klimatmål. Export av förnybar energi och gröna innovationer kan bidra till att minska utsläpp utanför Sveriges gränser. Centerpartiet vill förstärka och påskynda den gröna omställningen i jordbruket och satsar ytterligare 25 miljoner kronor per år, för att finansiera fler projekt kring omställning av arbetsmaskiner. Målsättningen är att på sikt fasa ut subventionerna av fossila drivmedel, och har bland annat förslag om förändrade beskattning av förmånsbilar, borttagande av skatteundantag för gruvsektorn och fossilgas. Centerpartiet arbetar också för långsiktiga spelregler för biodrivmedel. Vi vill ha krav på inblandning av biodrivmedel i alla transportslag, även flyget. Vi lägger 750 miljoner kr för nytt forskningsprogram för grön omställning av flyget. Vi vill satsa på höghastighetsjärnväg som knyter an till kontinenten. För att öka miljöstyrningen vill vi göra kväveoxidavgiften till en skatt och ta bort återbetalningen. Avgiften omfattar energiproduktion för uppvärmning av byggnader, elproduktion och industriella processer. För att inte missgynna mindre anläggningar vill vi införa ett fritak.
Sd	JA	Ökade satsningar på internationella åtgärder och forskning.

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrådet och Världsnaturfonden WWF

Transportsektorn stod 2016 för cirka en tredjedel av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser. Huvuddelen (94 procent) av transportsektorns utsläpp kommer från vägtrafiken. Naturvårdsverket bedömer att för att klara klimatmålet i transportsektorn till 2030 behöver sektorns utsläpp minska med cirka 28 procent under nästa mandatperiod (2018–2022). Enligt underlag från den staliga utredningen "Fossilfri fordonsflotta", Miljömålsberedningen och den senaste strategiska planen för omställning från sex olika myndigheter behöver omställningen omfatta tre nödvändiga delar:

1) Transporteffektivt samhälle 2) Fordon och 3) Drivmedel.

INRIKES TRANSPORTER:

13 Kan ditt parti presentera åtgärdsförslag för hur transportsektorns utsläpp kan minska med 28 procent under nästa mandatperiod (2018–2022) i enlighet med vad som krävs för att nå klimatmålet till 2030?

S	JA	En fortsatt ökad satsning på fungerande järnväg, vägslitageskatt för ökad överflyttning från väg till järnväg och sjöfart samt incitament till renare lastbilar, bonus-malus för en fordonsflotta som släpper ut mindre, klimatkliv och stadsmiljöavtal för bland annat fler laddpunkter och effektivare kollektivtrafik, indexerad bränsleskatt.
Mp	JA	Ja, det har vi gjort! I Miljöpartiet klimatfärdplan har vi 27 förslag på åtgärder och reformer inom transport och mobilitet vi vill genomföra för att minska trafikutsläppen och få ett fossilfritt mobilitetssystem. Om dessa genomförs kommer trafikutsläppen minska radikalt. Hur stora minskningar förslagen leder till beror på hur snabbt och genomgående reformerna genomförs.
V	JA	Vi vill införa åtgärder inom tre områden: Transporteffektivt samhälle, Energieffektiva och fossilfria fordon samt Förnybara drivmedel. Till åtgärder hör bland annat billig kollektivtrafik, Vägslitageskatt, Förändrat reseavdrag. Rätt för kommuner att införa gröna res- och transportplaner, Investeringstöd och nationella mål för produktion av förnybara drivmedel, Åtgärder för att ökad andel persontransporter ska ske med gång, cykel och kollektivtrafik samt åtgärder för minskat flygande.
M	JA	Vi står bakom bonus-malus och systemet med reduktionsplikt som börjar gälla i sommar. Därutöver föreslår vi stöd till utbyggnad av infrastruktur för fossilfria transporter. Vi vill också göra stora investeringar i järnvägen i syfte att säkerställa att människor ska kunna lita på att tågen går i tid.
Kd	JA	Utbyggnad av elinfrastrukturen så att det ska gå att köra med el på alla betydande vägar över hela landet. Underlätta kollektivtrafik. För över godstrafik från lastbil till järnväg och sjöfart.
L	JA	Liberalerna har en rad skarpa åtgärdsförslag vad gäller styrmedel, inte minst i vårt budgetförslag. Det handlar till exempel om att införa en omvänd miljöbilsbonus, reformera reseavdraget och förmånsvärdet, vidta åtgärder inom flyget och att ta bort olika former av dieselsubventioner. Vi utgår i våra förslag från förorenaren betalar och grön skatteväxling.
C	JA	Centerpartiet vill bland annat öka användningen och produktionen av biodrivmedel, utöka elektrifieringen och se mer effektiva transportlösningar. Vi vill införa en grön bilbonus, premiera klimateffektiva lastbilar och bussar och ställa krav på obligatorisk inblandning av biodrivmedel för flyget. Och vi vill rusta och investera i järnväg.
Sd	NEJ	—

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrálet och Världsnaturfonden WWF

Vad gäller ett transporteffektivt samhälle bör effektivisering av biltrafiken i landets städer vara högt prioriterad, då stadsbiltrafik är både ytkonsumerande och energi-ineffektiv. Detta kan exempelvis uppnås genom klimatsmart planering och investering i infrastruktur och bebyggelse, ökad satsning på kollektivtrafik och cykelinfrastruktur, införande av miljözoner, trängselskatter samt ökade och differentierade parkeringsavgifter. Staten kan stödja omställningen genom statlig medfinansiering (stadsmiljöavtal med stadstrafikmål), att ställa ökade krav, ge ökade mandat för kommuner att ta ut klimatrelaterade avgifter, att införa krav på gröna res- och transportplaner, etc.

INRIKES TRANSPORTER - TRANSPORTEFFEKTIVT SAMHÄLLE:

14 Kommer ni i regeringsställning att öka incitamenten och stärka möjligheterna för kommuner att minska transporterens klimatutsläpp och minska biltrafiken i landets stora och medelstora städer?

S	JA	Stadsmiljöavtalen kommer att ingå i nationella planen för infrastruktur för åren 2018-2029. Det kommer att fortsätta ge kommunerna bättre möjligheter till att investera i bättre och effektivare kollektiv- och cykeltrafik genom den statliga medfinansiering som detta innebär.
Mp	JA	Ja. Miljöpartiet har varit pådrivande i regeringsställning för att kommuner ska ges möjlighet att införa miljözoner för att förbättra luftkvaliteten och livsmiljön i våra städer. Vi vill också införa nationella stadsmiljömål som ska fastställa att andelen kollektivtrafik, cykel och gång ska öka medan antalet bilresor ska minska – oberoende av befolkningsutvecklingen.
V	JA	Genom att ge stöd till lokala klimatinvesteringar och utvecklade stadsmiljöavtal. Vi anser vidare att det statliga stödet för kollektivtrafik och cykel måste stärkas samt att åtgärder för billigare kollektivtrafik bör främjas. Vi vill också ge kommunerna lagstadgad rätt att införa krav på gröna res- och transportplaner vid nya byggprojekt samt att de bör få rätt att besluta om trängselskatter.
M	JA	Moderaterna tror att framtidens gröna städer kan utvecklas med smartare planering och utnyttjande av modern teknik. Vi föreslår bland annat ökade möjligheter för kommunerna att differentiera parkeringsavgifter utifrån fordonens utsläpp samt en rad åtgärder för att underlätta resursutnyttjande genom delningsekonomi.
Kd	JA	Vi vill ge kommunerna rådighet över fler styrmedel, exempelvis differentierade parkeringsavgifter.
L	JA	Gång- cykel- och kollektivtrafik bör göras till norm i planeringen av större tätorter för att främja ett effektivare transportsystem med mindre utsläpp. Därtill vill vi att förenkla regelverket för bilpooler, differentierade parkeringsavgifter, miljözoner etc. som ger möjlighet för kommunerna att fatta lokala beslut som bidrar till bättre klimat- och luftkvalitet.
C	JA	Genom omställning till förnybara drivmedel, miljöbilar och transporttjänster som bygger på en ökad digitalisering kan biltrafikens negativa konsekvenser minska, samtidigt som framkomlighet och mobilitet ökar. Den lokala klimatkraften kan öka genom att fler beslut om regler och avgifter kan fattas lokalt. Centerpartiet vill tillåta lokala spjutspetsinitiativ samt att satsningar på cykling genomförs.
Sd	JA	Ja till exempel genom att ta bort klimatskadliga subventioner på dåliga biodrivmedel.

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrådet och Världsnaturfonden WWF

INRIKES TRANSPORTER - TRANSPORTEFFEKTIVT SAMHÄLLE:

15 Avseende transporteffektivt samhälle, kommer ni verka för en ökad överflyttning av gods från väg till järnväg och sjöfart, exempelvis genom ökade satsningar på järnvägen och/eller att godstrafiken på väg bär en större del av sina miljökostnader?

S	JA	Vi vill införa en vägslitageskatt som ska uppmuntra till ökad överflyttning. Vi kommer fortsätta satsa på järnvägen och sjöfarten. Vi har idag en kapacitetsbrist inom järnvägen och det är främst sjöfarten som den stora utvecklingsmöjligheten finns. Nu införs ECO-bonus som ska göra det mer fördelaktigt att transportera på vatten istället för på väg.
Mp	JA	Ja. I MPs klimatfärdplan har vi flera sådana förslag: <ul style="list-style-type: none"> • Ökat järnvägsunderhåll och nollvision för tågstrul. • Att ta fram en nationell godsstrategi som gynnar klimatsmarta transporter. • Att statliga farledsavgifterna ska differentieras utifrån två kriterier: låga utsläpp och utifrån antal stopp. • Att inför en avståndsbaserad skatt, en så kallad vägslitageskatt, på lastbilstrafiken.
V	JA	Vi vill införa en vägslitageskatt för den tunga vägtrafiken så att den bär sina kostnader och för att en överflyttning av gods ytterligare kan stimuleras. Järnvägsinvesteringarna måste öka och sjöfarten främjas genom ytterligare styrmedel som både främjar ökade godstransporter på vatten och att sjöfarten blir grönare. Viktigt att en fungerande miljökompensation för järnvägen sker för att stärka dess konkurrenskraft.
M	JA	Alliansregeringen dubblade anslagen till järnvägens drift och underhåll. Vi fortsätter satsa på järnvägen och matchar varje krona regeringen lägger på järnväg i den nationella planen till 2029. Mer sjöfart kräver god hamninfrastruktur och djupare farleder. De nyligen kraftigt höjda farledsavgifterna riskerar försvåra för sjöfarten. Här behövs en differentiering för att stimulera bättre bränslen.
Kd	JA	Bygg ut järnvägarna, bland annat med nya stambanor för höghastighetståg. Vi vill också utreda möjligheterna till en snabb dubbelspårsförbindelse på sträckan Oslo-Stockholm.
L	JA	Alla transportslag ska bära sina klimat- och miljökostnader. Subventioner till fossilt bränsle måste avvecklas. Intermodaliteten måste fungera genom effektiva omlastningsmöjligheter mellan transportslagen i till exempel hamnar. Avgifter och skatter måste utformas så att det inte motverkar överflyttning till järnväg och sjöfart. Utformningen av farledsavgifter är ett exempel.
C	JA	Den utveckling vi ser på personbilssidan sprider sig även till sjöfarten och till den tunga trafiken. Centerpartiet vill därför se en nationell plan för elektrifiering av transportsektorn, en grön bilbonus för personbilar, miljöbilspremie för lastbilar etc. I vår budget lägger vi 4 miljarder mer än regeringen på ett infrastrukturlyft för ökad punktlighet och underhåll av den svenska järnvägen samt för upprustning av de regionala tågbanorna. Vi vill investera i nya stambanor för höghastighetståg som kan knyta ihop landet och för att avlasta befintliga banor som istället kan användas till gods.
Sd	JA	Ja. Ökade satsningar på järnvägsnätet men inga pålagor på transporter på väg.

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrådet och Världsnaturfonden WWF

INRIKES TRANSPORTER - TRANSPORTEFFEKTIVT SAMHÄLLE:

16 Avseende transporteffektivt samhälle, kommer ni att verka för en lånefinansierad utbyggnad av höghastighetståg mellan Sveriges tre största städer som ska stå klar senast 2035 (och som då frigör kapacitet på det övriga järnvägsnätet)?

S	NEJ	Vi anser att infrastruktursatsningar ska finansieras via anslag. Vår ambition är att nya stambanor för höghastighetståg ska vara klara till 2040-2045. Förhandlingar med oppositionen om detta pågår. Det är en av de största enskilda investeringarna någonsin i Sverige och då behöver vi en bred politisk majoritet.
Mp	JA	Ja. MP vill att utbyggnaden av moderna höghastighetsbanor ska ske så snabbt som möjligt. Samhällsnyttan av investeringen kommer först när hela systemet är färdigt, och blir större ju snabbare vi får ett färdigt system. MP är därför öppna för att finansiera satsningen med hjälp av lånefinansiering. Det är nu väldigt gynnsamma tider att låna till denna långsiktiga investering i Sveriges framtid.
V	JA	Vi anser att höghastighetsbanor för 320 km/h borde vara det mest klimateffektiva och att de bör färdigställas så fort som det är möjligt för att samhällsnyttorna ska kunna realiseras. En snabb utbyggnad bidrar till våra klimatmål men ska inte ske på bekostnad av andra nödvändiga järnvägsinvesteringar i landet. Vi anser att lånefinansiering gör att höghastighetsbanorna tidigare kan färdigställas.
M	NEJ	Moderaterna vill bygga ut svensk järnväg med nya spår och gärna för snabbtåg, men det måste ske inom ramen för en ansvarsfull ekonomisk politik. Frågan är alltså inte om utan hur järnvägen ska byggas ut. Höghastighetståg för flera hundra miljarder kräver en seriös finansiering som regeringen ännu inte har presenterat.
Kd	JA	Om avsteg från det finansiella ramverket behöver göras är det viktigt att riksdagen tydligt uttalar att det rör sig om en engångshändelse. Vi vill också att delar av finansieringen kan komma från försäljning av statlig egendom.
L	NEJ	Vårt fokus ligger på att satsa på befintligt system genom ökat underhåll och genom att bygga bort flaskhalsar. Ur klimatsynpunkt är det central att fokusera på sträckor där många människor dagligen reser. Det kan till exempel handla om nya sträckor som Göteborg-Borås via Landvetter Ostlänken.
C	JA	Genom att ett separat offentligägt bolag får möjlighet att lånefinansiera investeringen med staten som garant. Detta för att stambanorna ska finansieras på egna meriter och inte tränga ut nödvändiga investeringar i vägar och järnvägar i andra delar av landet. Samtidigt är det viktigt att ha god kostnadskontroll så att inte onödiga kostnader lastas över på skattebetalarna och kommande generationer.
Sd	NEJ	—

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrådet och Världsnaturfonden WWF

INRIKES TRANSPORTER - FORDON:

17 Avseende fordon, kommer ni verka för att inga nya fossildrivna personbilar får säljas i Sverige efter 2025 och att ett liknande beslut fattas på EU-nivå?

S	NEJ	Flera olika förslag har lanserats att EU ska sätta ett slutdatum för försäljning av fossildrivna bilar, men vi kan inte nu ta ställning till ett årtal. Vi är beredda att stödja sådana förslag om det ges god framförhållning för bilindustrin att ställa om produktionen och om det gäller hela EU.
Mp	JA	Vi har tidigare arbetat för ett sådant beslut på EU-nivå. Men eftersom även fossildrivna bilar numera kan drivas av förnybart bränsle har vi valt att fokusera på att få bort fossila drivmedel. Miljöpartiet har som mål att fossila drivmedel ska sluta säljas i Sverige 2030. Vi följer nogsamt debatten kring att förbjuda fossildrivna fordon i andra länder.
V	JA	Vi har redan lagt förslag till riksdagen om att det bör införas ett slutår för fossildrivna bilar samt att kravet även bör drivas på EU-nivå. Vi kommer under mandatperioden fortsätta att driva kravet på att slutåret sätts till 2025. Förslaget ingår även i vår valplattform.
M	NEJ	Moderaterna har inga sådana förslag. Vi vill däremot se en ökad inblandning av biodrivmedel, bygga ut infrastruktur för koldioxidfria transporter och vi är för bonus-malus.
Kd	JA	Vi vill ha en miljömärkningsskala A-G för personbilar. Kriterierna ska successivt skärpas. De sämsta graderna ska få straffavgifter. Detta innebär att det år 2025 kommer att vara mycket olönsamt att köpa en fossildriven bil. Minimikraven på bilar bör samtidigt höjas. Det är rimligt att alla nyttillverkade bilar åtminstone ska ha möjlighet till fossilfri drift.
L	NEJ	Om vi ska nå målen krävs en kraftig elektrifiering av personbilsflottan runt 2025-26 och att försäljningen av fossildrivna bilar då samtidigt i det närmast försvinner. Våra förslag utgår från principen om förorenare betalar vilket just tar sikte på att minska användningen av bilar som drivs av fossila drivmedel.
C	NEJ	Även en bil med förbränningsmotor kan drivas förnybart. Politiken bör i stället sätta tuffa mål på utsläppsminskningar. Vi vill också införa grön bilbonus, ha storskalig inblandning av förnybart drivmedel och ge kommuner fler styrmedel. Miljöbilsdefinitionen behöver ses över och bilpooler måste kunna gynnas. Vi vill också ha ursprungsmärkning vid pumpen och energideklaration på nya bilar.
Sd	NEJ	

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrådet och Världsnaturfonden WWF

INRIKES TRANSPORTER - FORDON:

18 Avseende fordon, kommer ni verka för att höja den styrande effekten i bonus-malus (genom större skillnad mellan bonus och malus)?

S	NEJ	Först ska vi givetvis se vilket effekt systemet får eftersom det införs först 1 juli. Sedan kan vi överväga justerade nivåer. Från 2020 kommer fordonsskatten att sättas efter EUs nya regler för hur utsläppen från personbilar ska beräknas – det som kallas den nya körcykeln (WLTP). Det är rimligt att det får effekt på bonus-malus. Men i god före övergången kommer vi att lämna vi besked om det.
Mp	JA	Miljöpartiet ser införandet av bonus-malus som en stor framgång under den gångna mandatperioden. Vi vill först se hur den nuvarande utformningen fungerar och utvärdera den innan vi kräver att systemet ska reformeras. En reform vi vill utreda är att införa en "glesbyggsbonus", där människor med liten eller ingen tillgång till kollektivtrafik får en förhöjd bonusdel.
V	JA	Vi anser att den styrande effekten bör ökas genom en höjd bonus för bilar med låga utsläpp och ökad fordonsskatt för bilar med höga utsläpp. Det var också vår ingång i förhandlingarna med regeringen som resulterade i att vi nu äntligen har ett bonus-malus-system på plats under 2018.
M	NEJ	Moderaterna menar att bonus och malus ska gå jämnt upp. Vi är därför kritiska till att regeringens förslag är överfinansierat, malus är högre än bonus. I dagsläget har vi därför inga förslag på ökad skillnad mellan bonus och malus, men vi kommer att följa utvecklingen noga i syfte att säkerställa att systemet bidrar till kostnadseffektiv omställning av transportsektorn.
Kd	JA	Vi vill egentligen ha ett annat system för bonus-malus, med en betygsskala A-G. Då kan man också räkna in fler miljöaspekter än CO ₂ -utsläppen. I detta system ska skillnaden mellan A och G vara stora.
L	JA	Liberalerna föreslår en omvänd miljöbonus utifrån principen "Förorenaren betalar", som innebär förhöjd skatt på nya bilar med höga klimatutsläpp men inga subventioner till privata inköp av bilar. Det innebär att vi har en tydlig styrande effekt – större än många andra förslag.
C	JA	Centerpartiet vill införa en grön bilbonus som ger de bästa bilarna en bonus på upp till 100 000 kronor. Och lägga avgiften direkt vid köp i stället för på skatten. Det ger större effekt direkt vid köptillfället.
Sd	NEJ	Satsningar ska göras på laddinfrastruktur och på vätgasinfrastruktur.

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrådet och Världsnaturfonden WWF

INRIKES TRANSPORTER - FORDON:

19 Avseende fordon, vill ni öka främjandet av mer energieffektiva fordon (exempelvis mindre, lättare och eldrivna personbilar, i enlighet med EUs koldioxidkrav för fordon, samt även satsningar på cykelinfrastrukturer)?

S	JA	Inom stadsmiljöavtalen är det nu möjligt att söka medfinansiering till cykelinfrastruktur. Bonus-malus ska få fler att välja energieffektiva fordon.
Mp	JA	Ja. Miljöpartiet har i regeringsställning infört en premie för eldrivna fordon: eldrivna cyklar, mopeder, motorcyklar och båtmotorer får nu stöd. Vi har även tagit fram stadsmiljöavtalen, ett statligt stöd för kommuner som vill investera i kapacitetsstark kollektivtrafik eller i cykelinfrastruktur.
V	JA	Beskattningsavdrag för fordon bör i ökad utsträckning stimulera energieffektiva fordon med låga utsläpp och staten behöver i ökad utsträckning bidra med medfinansiering av cykelinfrastruktur.
M	JA	Vi föreslår utbyggd infrastruktur för elbilar i form av laddstolpar, införande av bonus-malus och krav på ökad inblandning av biodrivmedel. Vi vill även ge kommuner möjlighet att differentiera parkeringsavgifter utifrån fordons miljöklassning och skapa fler parkeringsytor för bilpooler. Vi vill även se en konkret nationell handlingsplan för fler säkra cykelbanor och bättre framkomlighet.
Kd	JA	Vi vill satsa 350 miljoner per år på att främja cykling. Vi vill fortsätta utbyggnaden av laddstolpar för el- och hybridbilar med 125 miljoner per år. Vi vill utveckla bonus-malus-systemet för personbilar genom att göra 7 steg som tar hänsyn till fordonets totala miljöpåverkan. Ett sådant system bör införas på EU-nivå.
L	JA	Vi vill främja fordon som släpper ut mindre i förhållande till fossila fordon. Vi vill investera i bland annat cykelbanor och laddinfrastruktur. Vi vill införa omvänd miljöbilsbonus, reformera reseavdraget och höja förmånsvärde för icke-miljöbilar. På lokal nivå ska beslut kunna fattas om miljözoner och att främja till exempel bilpooler med miljöbilar genom till exempel attraktivare parkering.
C	JA	Vi vill införa energideklaration på fordon vid nybilsförsäljning. Att satsa på cykelinfrastruktur, som lokala och regionala cykelvägar och säkra cykelparkeringar i anslutning till kollektivtrafik är samhällsekonomiskt lönsamt. Cykel behöver i större grad räknas som ett transportslag jämte bil, båt, flyg och tåg, och ingå i nationella infrastruktursatsningar. Vi vill också se över reseavdraget.
Sd	JA	Stärkt infrastruktur men nej till att skattebetalarnas pengar läggs på att subventionera (dyra) bilar.

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrådet och Världsnaturfonden WWF

INRIKES TRANSPORTER - DRIVMEDEL:

20 Avseende drivmedel, kommer ni att driva specifika satsningar på ökad elektrifiering och laddinfrastruktur (till personbilsflottan, och även i form av satsningar på elcykelfordon som alternativ till personbilen)?

S	JA	Klimatklivet har bidragit till en mångdubbling av antalet laddpunkter. Det vill vi fortsätta med. Trafikverket utreder nu hur vi kan få fler laddstationer kring våra större vägar vilket är positivt. bonus-malus ska öka andelen elektrifierade fordon och el-cykelpremien lika så.
Mp	JA	Ja. Miljöpartiet vill ta fram en nationell strategi för laddinfrastruktur i hela landet. Större vägar ska vara försedda med laddpunkter för elfordon redan år 2020. Viktigt är också att det skapas möjligheter för individer som inte bor i villa att ha tillgång till laddmöjligheter nära hemmet eller vid arbetet. Därför bör det prioriteras att laddpunkter installeras vid bostäder och arbetsplatser.
V	JA	Vi kommer att fortsätta verka för statligt stöd till kommunernas utbyggnad av laddinfrastruktur genom Klimatklivet och anser att satsningar bör intensifieras för elektrifiering av själva vägnätet.
M	JA	Moderaterna satsar på att bygga ut infrastruktur för en koldioxidfri fordonsflotta. Vi är dock mycket kritiska till regeringens ineffektiva åtgärder på området, såsom elcykelpremien och premien för eldrivna båtmotorer.
Kd	JA	Vi vill fortsätta stödja utbyggnad av laddningsinfrastruktur så att den som köper en el- eller hybridbil kan lita på att fordonet kan köras i hela Sverige.
L	JA	Liberalerna prioriterar strukturella klimatinvesteringar som kommer många till del, som till exempel laddstolpar och cykelbanor. Vi säger däremot nej till bidrag till privat konsumtion som till exempel för inköp av elcykelfordon.
C	JA	Centerpartiet vill se en nationell plan för elektrifiering av transportsektorn, som inkluderar satsningar på alternativa drivmedelsstationer i hela landet, förenklade byggregler för laddstolpar vid nya parkeringar och bostadshus, satsningar på elvägar och elektrifiering av godstrafik och busstrafik. Vi vill även införa ett grönt avdrag, liknande ROT, som ersätter bidragssystemen för hemmaladdning.
Sd	JA	Satsningar ska göras på laddinfrastruktur och på vätgasinfrastruktur.

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrådet och Världsnaturfonden WWF

INRIKES TRANSPORTER - DRIVMEDEL:

21 Avseende drivmedel, kommer ni (parallellt med fokus på elektrifiering) att verka för att höja nivån på reduktionsplikten till 2030 så att drivmedlen blir i princip fossilfria till 2030?

S	JA	Just nu har vi inga planer på att justera nivån på reduktionsplikten. Skulle vi se att en justering behövs så är vi öppna för det men det är för tidigt för att gå in och ändra. Vi ska ha en fossilfri fordonsflotta år 2030 men instrumenten för detta är fler än höjningar av reduktionsplikten. I takt med att tekniken utvecklas är det inte möjligt att idag förutse vilka åtgärder som kommer krävas.
Mp	JA	Ja. Miljöpartiet vill successivt stärka reduktionsplikten för att få till bränslebytet. Miljöpartiet har som mål att fossila drivmedel ska slutas säljas i Sverige till 2030. Genom Klimatklivet stödjer vi även ökad produktion av svenska biodrivmedel. Vi har även utökat stödet till den svenska biogas-produktionen, det så kallade metanreduceringsstödet.
V	JA	Vi siktar på att utsläppen av växthusgaser från vägtrafiken ska minska med minst 80 procent till 2030. Det är ett högre mål än det som har antagits i riksdagen.
M	NEJ	Moderaterna har länge drivit på för införandet av reduktionsplikt. Reduktionsplikt bidrar till långsiktig efterfrågan på biodrivmedel som krävs för nya nödvändiga investeringar i produktionsanläggningar. I den mån det är möjligt vill vi skärpa de bindande målen inom systemet för att bidra till ytterligare långsiktighet.
Kd	JA	
L	JA	Reduktionsplikten bör successivt skärpas. Genom ökad inblandning av biodrivmedel kan utsläppen minska i våra befintliga fordon. Vi anser dock att biodrivmedel måste prioriteras till flyg, sjöfart och den tyngre trafik som är svårare att elektrifiera än personbilsflottan.
C	JA	Centerpartiet har sedan länge förespråkade ett system som tvingar de som säljer drivmedel att årligen minska utsläppen med en viss procentsats genom inblandning av biodrivmedel. Vi välkomnar reduktionsplikten, men saknar ambitioner på bensinsidan och långsiktigheten överlag. Kvoterna måste sättas så de ligger i linje med målet om en fossiloberoende fordonsflotta 2030.
Sd	NEJ	Nuvarande nivå kommer att leda till ökad konsumtion av biodrivmedel som ökar utsläppen globalt. Det är ingen bra klimatpolitik även om det skulle se snyggare ut i svensk statistik. En höjd nivå kommer att få ännu värre konsekvenser för utsläppen globalt.

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrådet och Världsnaturfonden WWF

INRIKES TRANSPORTER - DRIVMEDEL:

22 Avseende drivmedel, kommer ni verka för att Sverige blir självförsörjande på biodrivmedel före 2030 (dvs att svensk produktion motsvarar transportsektorns behov)? Och utan att detta leder till ett ökat uttag av biomassa och en intensifiering av skogsbruket, i strid med ambitioner om ett miljömässigt hållbart svenskt skogsbruk?

S	JA	Sverige har enorma möjligheter att använda råvaror från skogen för att ersätta oljebaserade, till exempel i drivmedel och i material. Så blir skogen vårt gröna guld. Vi har förutsättningar att till exempel exportera biobränsle eller råvara till andra länder. Bioekonomin och den cirkulära ekonomin blir viktiga nycklar i omställningen. Men vi ska göra det med samma höga naturvårdskrav som idag.
Mp	JA	Ja, Miljöpartiet har som mål för Sverige att fossila drivmedel ska sluta säljas 2030. Målet är även att Sverige i högre grad ska bli självförsörjande på biodrivmedel. Det måste dock ske hållbart. Ett sätt vi vill uppnå detta är genom att minska biltrafiken i, och mellan, städer och att genom bonus-malus premiera bränslesnåla fordon så att den totala volymen bränsle minskar.
V	JA	Detta är av stor betydelse både av hållbarhets- och beredskapsskäl. Vi behöver tydliggöra nationella mål för produktion av förnybara drivmedel och stärka investeringsstöden för produktionen av dessa. Branschen måste därutöver få långsiktiga och hållbara villkor. Vi anser att man till exempel kan öka uttag av biobränsle genom att till exempel använda mer sly vilket inte missgynnar biologiska mångfalden.
M	NEJ	Vi vill införa en nationell bioekonomistrategi för att säkerställa bland annat tillgången på biodrivmedel och att Sverige på sikt kan bli självförsörjande. Detta står inte i konflikt med ökat uttag av biomassa. Både virkesuttaget och virkesförrådet har nästan fördubblats under det senaste seklet. Vi tror på ett aktivt skogsbruk som tar hänsyn till miljömässiga, sociala och ekonomiska faktorer.
Kd	JA	Miljömålsberedningens klimatbetänkande visar att uttaget av skogsbiomassa kan öka samtidigt som miljökrav uppfylls.
L	JA	Skydd och bevarande av biologisk mångfald är mycket centralt och får inte komma i motsatsställning till klimatåtgärder. Ett ökat uttag av biomassa ur skogen måste alltid utgå ifrån skogsbrukets två jämställda mål, miljö och produktion. Skattesystemet ska inte missgynna svensk produktion av biodrivmedel. För att främja bioekonomin måste det bli billigare och enklare att driva företag.
C	NEJ	Skogsbruket ska vara hållbart, men skogsproduktionen behöver öka. Det är centralt för att klara den gröna omställningen. Skogen har stor potential när det kommer till att förse transportsektorn med biodrivmedel, men också när det gäller hållbart byggande och substitution av fossila material. Vi ser gärna att Sverige blir självförsörjande, men också att exporten från den svenska skogen ökar.
Sd	NEJ	Det är inte realistiskt, det vore extremt kostsamt och skulle inte gagna det globala klimatarbetet.

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrådet och Världsnaturfonden WWF

Industrisektorn stod 2016 för 32 procent av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser. Huvuddelen av sektorns utsläpp omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter (EU ETS), som styrs av EU (se fråga 9). En betydande del av utsläppen är så kallade processrelaterade klimatutsläpp i järn- och stålindustrin respektive mineralindustrin. Ett skärpt EU ETS och eventuella kompletterande svenska styrmedel behövs för att snabbt minska användningen av fossila bränslen i industrin. Enligt Miljömålsberedningen m.fl. behövs kompletterande och långsiktigt stöd till FoU, demonstration och investeringar i ny teknik för att på sikt få bort de processrelaterade utsläppen.

INDUSTRISEKTORN:

23 Kommer ditt parti att ge stöd och eller skapa incitament till den tunga industrin så att den så snabbt som möjligt kan bli fossilfri/klimatneutral (i synnerhet när det gäller de processrelaterade utsläppen i stål- och cementindustrin), exempelvis genom stöd till pilot-/demo-anläggningar?

S	JA	Industrins stora potential ligger i att bidra till minskade utsläpp och ökad miljönytta. Den s-ledda regeringen har tagit fram två handlingsplaner för Smart industri där ett av fokusområdena är hållbar produktion. I fokusområdet har regeringen identifierat 18 konkreta åtgärder för att bistå industrin i klimatomställningen och utveckla hållbara lösningar för både produktion och produkter.
Mp	JA	Ja. Miljöpartiet har varit pådrivande för skapandet av Industriklivet som är ett nytt stödsystem för radikalt minskade utsläpp från industrin. Utöver att minska de svenska utsläppen kan de nya produktionsmetoder som tas fram bidra till ett skifte i hela branscher globalt mot fossilfritt.
V	JA	Vänsterpartiet förespråkar en aktiv statlig industripolitik som bland annat ska verka för att svensk industri ska producera samhällsnyttiga varor med riktigt låga utsläpp och exportera dem till världen. För att omställningen ska kunna genomföras så att exporten av hållbara produkter växer, kan staten initialt behöva ta en del av kostnaderna eller bidra med ekonomiska stimulanser och forskning för att gynna omställningen.
M	JA	Vi föreslår ett klimatskatteavdrag för basindustri som investerar i teknik som radikalt kan minska eller helt eliminera processutsläppen. I avvaktan på att avdraget är på plats, matchar avsätter vi 300 miljoner kronor årligen för stöd till investeringar i sådan teknik.
Kd	JA	Det finns idag bra incitament och dessa kommer skärpas när taket för utsläpp av CO ₂ sänks. Staten ska inte finansiera insatser som troligtvis ändå skulle genomföras. Svensk industri har historiskt sett visat sig kunna samarbeta ändamålsenligt för att möta gemensamma behov av forskning och utveckling.
L	JA	Vi vill öka incitamenten för den tunga processindustrin att minska sina utsläpp. Det handlar om att förorenaren ska betala men också om att stödja mer forskning och utveckling för att tillsammans med industrin få fram klimatsmarta lösningar, till exempel inom ramen för järn/stålindustrin. Vi avsätter därför 350 miljoner kronor årligen för klimatsmarta lösningar som minskar industrins utsläpp.
C	JA	Centerpartiet har avsatt stora resurser i vår budget för att bygga en bioekonomi där fossila bränslen, i synnerhet inom industrin, ersätts med förnybara. Vi ser gärna både forskning och försöksanläggningar för att komma till rätta med processrelaterade utsläpp. Vi vill dessutom avskaffa ett stort antal fossila subventioner, exempelvis på fossilgas och i industrin.
Sd	JA	Ökat stöd till forskning och utveckling.

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrådet och Världsnaturfonden WWF

El- och fjärrvärmeproduktionen stod 2016 för 9 procent av Sveriges utsläpp av växthusgaser. Förbränning av avfall står för hälften av sektorns utsläpp. Huvuddelen av sektorns utsläpp omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter (EU ETS), som styrs av EU (se fråga 9 ovan). Sverige har satt som mål 100 procent förnybar elproduktion till 2040. I dagsläget har vi ett nettoöverskott av utsläppssnål el som (genom de nya reglerna i EU ETS) kan bidra till reella utsläppsminskningar i EU. En fortsatt och kraftig energieffektivisering är nödvändig, bland annat eftersom behovet av el väntas öka framöver genom elektrifiering av transporterna och det faktum att även förnybar energi är en begränsad resurs.

EL OCH FJÄRRVÄRME:

24 Vill ditt parti skärpa det nationella energieffektiviseringsmålet, de föreslagna sektorsstrategierna eller på annat sätt höja ambitionen för energieffektivisering i samtliga sektorer i Sverige?

S	JA	Energimyndigheten har på uppdrag av regeringen nyligen presenterat vilka fem sektorer som ska samverka för energieffektivisering och redovisar 2019 och 2020 hur det går. Vi arbetar också inom EU för att skärpa målen och strategierna på EU-nivå.
Mp	JA	Ja. MP vill ha ett mål som innebär minskad energianvändning även när ekonomin växer. Vi har i vår klimafärdplan ett antal förslag på åtgärder för att nå målet, exempelvis skärpta byggregler. Vi har i regeringen infört ett energieffektiviseringsprogram för industrin. Vi har även tillsatt en utredning som tittar på vita elcertifikat och andra styrmedel för att öka takten av energieffektiviseringen.
V	JA	—
M	JA	Moderaterna vill bland annat undersöka incitamentsstrukturen för energieffektiviserande åtgärder, då studier pekat på att dessa åtgärder genomförs i lägre omfattning än vad som är lönsamt. Vi står samtidigt bakom energiöverenskommelsens delmål om 50 % effektivare energianvändning till år 2030 och det övergripande målet om 100 % förnybar elproduktion år 2040. Det är en ambitiös men rimlig målsättning.
Kd	NEJ	Energieffektivisering är lönsamt och gynnar klimatet. Fler mål riskerar att skapa suboptimering.
L	JA	Energieffektiviseringen är självklart viktigt men en ökad elektrifiering av samhället är också positivt ur klimatsynpunkt, särskilt när det gäller transportsektorn och processindustrin. Det centrala är att elektrifieringen sker med fossilfri energi.
C	JA	Vi står bakom den blocköverskridande energiöverenskommelsen. Det är viktigt att den nu genomförs. Överenskommelsen innehåller ett nytt energieffektiviseringsprogram för industrin. Samtidigt finns stor potential att göra fortsatta satsningar inom en rad sektorer. Ett exempel är fastighetssektorn där modern teknik, smarta materialval och bättre isolering och ventilation kan ge stor klimatnytta.
Sd	NEJ	—

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrådet och Världsnaturfonden WWF

EL OCH FJÄRRVÄRME:

25 Kommer ditt parti verka för att en energifärdplan tas fram som konkretiserar vägen till en 100 procent hållbar och förnybar elförsörjning i Sverige?

S	JA	Vi har en färdplan och utgångspunkten är så breda lösningar som möjligt i arbetet mot en 100 procent hållbar och förnybar elförsörjning. Planen kommer dock att behöva kompletteras och konkretiseras men detta måste ske successivt eftersom tekniken utvecklas mycket snabbt på området. En del vill vi också överlämna till marknaden, till exempel vilka förnybara energislag som ska få mest stöd via elcertifikat.
Mp	JA	Det var MP som först föreslog målet 100 förnybar energi och vi har i vår klimatfärdplan ett stort antal förslag på hur vi ska nå dit. MP vill att parterna i Energiöverenskommelsen arbetar vidare för att ta fram en konkret energifärdplan för att nå målet 100 procent förnybart. Vi vill se mer politik för havsbaserad vindkraft, solenergi, energieffektivisering, lagringsteknik och ett robust elnät.
V	JA	—
M	NEJ	Vi står bakom målsättningen från energiöverenskommelsen om 100 % förnybar energi år 2040, och i överenskommelsen finns ett antal beskrivna sätt för hur den målsättningen ska nås. Vi anser att dessa riktlinjer är tillräckliga. Det är viktigt att vi skapar rätt förutsättningar för marknaden att kunna nå målet, utan att detaljreglera i allt för hög grad, vilket skulle kunna försvåra omställningen.
Kd	JA	KD har deltagit i en energiöverenskommelse med ett antal andra riksdagspartier. Där pekas vägen ut mot en hållbar oberoende elförsörjning.
L	NEJ	Liberalerna värnar Sveriges klimatsmarta energisystem och står därför inte bakom målet om 100 procent förnybar elproduktion. Vi ser förnybar energi som ett medel för att uppnå billig och miljövänlig elproduktion och inte som ett mål i sig självt. Målet ska i stället vara att värna och utveckla det näst intill 100 procent fossilfria elsystem som Sverige har. Det behövs för en ökad elektrifiering.
C	JA	Sverige ska ha ett helt förnybart elsystem som är flexibelt och pålitligt. För att nå dit krävs utbyggd överföringskapacitet och smarta elnät, satsningar på småskalig och förnybar energiproduktion, ökad användarflexibilitet och energilagring. Det är viktigt att överföringsledningar byggs med modern, marksnål teknik och med respekt för äganderätten.
Sd	JA	Satsningar på kärnkraft och avveckling av subventioner gentemot väderberoende kraft.

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrådet och Världsnaturfonden WWF

En snabb klimatomställning i Sverige ger oss möjlighet att ta ledningen vad gäller innovation, den fossilfria ekonomin, klimatsmart export, de nya jobben och bättre välfärd. För att lyckas behövs samarbete mellan staten och företagen och stöd från staten i olika skeden. Även om omställning till fossilfri teknik kan bli billigare i längden finns ofta en initial "kostnadspuckel" att överkomma. Investeringar, exempelvis i ny teknik, avvägs dels mot avkastning men också risk. I dag är avkastningsmöjligheterna och risken med CO₂-alternativ teknik sämre än för den CO₂-baserade, vilket dämpar investeringarna i den förra. För industrin är det därför viktigt med tydliga och långsiktiga mål så att konkurrenskraftig teknik kan utvecklas med framförhållning.

INNOVATION, UTVECKLING OCH KOMMERSIALISERING:

26 Vill ditt parti öka satsningen på innovation/demonstration/kommersialisering av klimatsmarta system, varor och tjänster i Sverige (och gynna teknikspridning/export av dessa)?

S	JA	För att uppnå målet att Sverige ska bli en av världens första fossilfria välfärdsnationer har regeringen bland annat förbättrat och effektiviserat det statliga riskkapitalet, tillfört mer pengar till innovations- och tillväxtlån och inrättat regionala exportcentra för att hjälpa små företag med sin exportsatsning. Regeringen har även tecknat ett partnerskap med Frankrike för att främja grön innovation.
Mp	JA	Sverige är en stark innovationsnation. MP driver en forsknings- och industripolitik som aktivt nyttjar denna potential för klimatomställningen. Konkret vill vi mer aktivt nyttja offentlig upphandling, rollen som första kund och skapa bättre förutsättningar för testbäddar i offentlig verksamhet för att främja att innovationer och klimatsmarta lösningar ska kunna växa och nå nya marknader.
V	JA	Vi vill inrätta en grön statlig investeringsbank med minst 100 miljarder kronor i kapital så att företag kan låna pengar för gröna investeringar till låg ränta. Vi vill även fortsätta att stödja lokala klimatinvesteringar genom Klimatlyftet. Vi tycker att industrin ska stå för merparten av investeringarna i omställningen, men statlig medfinansiering är ibland också nödvändig.
M	JA	Moderaterna vill, som en av flera åtgärder, införa snabbspår i syfte att korta handläggningstiderna för miljötillstånd. Exempelvis bör åtgärder som syftar till att minska utsläpp, eller starta upp test- eller provverksamhet genomgå en snabbare prövning. Vidare bör nästa forskningsproposition ha ett starkare fokus på att främja basindustrins övergång till fossilfri produktion.
Kd	JA	Sverige är ett av världens bästa länder på innovation men bland de sämsta på att kommersialisera dessa. Kristdemokraterna vill stärka samverkan mellan universitet, forskningsinstitut och näringsliv och se nya gemensamma forskningsprogram som återspeglar näringslivets behov och där staten deltar som betydande finansier.
L	JA	Det centrala är att svenska företag kan konkurrera på en global marknad och att det blir enklare och billigare att driva företag. Det är marknadsekonomi, teknik och utveckling som driver utvecklingen framåt. I Liberalernas budgetförslag finns en miljard till nationella klimatinvesteringar, varav en relativt stor del är avsatta för forskning och innovation inom industrin.
C	JA	Att miljömålsberedningen landade i att Sverige ska bedriva en ambitiös klimatpolitik med bibehållen konkurrenskraft var en viktig seger för Centerpartiet. Investeringar i miljö- och klimateffektiv teknik ska underlättas. För det krävs effektivare myndighetsutövning. Men också till exempel innovationsupphandling och satsningar på forskning. Att vara klimatsmart ska också vara lönsamt.
Sd	JA	Vi vill öppna upp för ett mer globalt tänkt. Sverige ska ha som ambition att stödja projekt i hela världen.

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrådet och Världsnaturfonden WWF

INNOVATION, UTVECKLING OCH KOMMERSIALISERING:

27 Enligt senaste budgetpropositionen är ett av målen för de näringspolitiska insatserna (utgiftsområde 24) att de ska bidra till att uppnå de globala målen för hållbar utveckling och Agenda 2030.

Kommer ditt parti att verka för att hela utgiftsområde 24 anpassas till att ligga i linje med de svenska klimatmålen och de globala målen för hållbar utveckling (Agenda 2030)?

S	JA	Vi vill att Sverige ska vara ledande i genomförandet av Agenda 2030 både nationellt och internationellt, i detta ingår att se över hur samtliga utgiftsområden kan bidra till att uppnå de globala målen för hållbar utveckling.
Mp	JA	Ja. Sverige är en stark innovationsnation och är en exportberoende ekonomi. Genom att vårt näringsliv nu ställer om till fossilfritt så skapas stor potential för export av framtidens klimatsmarta lösningar. Vi vill att alla statens näringslivsinsatser bidrar till hållbarhetsmålen och att klara klimatmålen.
V	JA	—
M	NEJ	Agenda 2030-målen ska alltid tas i beaktande vid upprättandet av exempelvis handelsavtal, och vi anser att Sverige bör drivande och ledande i arbetet med Agenda 2030 för att alla ska kunna nå målen. Vi anser dock inte att hela utgiftsområde 24 ska anpassas till målsättningarna eftersom det riskerar att inverka på flexibiliteten i statsbudgeten och därmed påverka andra viktiga satsningar.
Kd	JA	—
L	JA	All verksamhet ska genomsyras av att nå svenska klimatmålen och Agenda 2030.
C	JA	Centerpartiet vill se över miljömålen och arbeta ihop dem med Agenda 2030. Tillsammans med det klimatpolitiska ramverket ligger de sedan till grund för all vår politik, oavsett utgiftsområde. Hur detta arbete bäst genomförs kommer däremot alltid vara en fråga som kräver avvägningar mellan olika intressen.
Sd	NEJ	Inom politiken finns det många mål och politiken måste bygga på en helhet.

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrådet och Världsnaturfonden WWF

INNOVATION, UTVECKLING OCH KOMMERSIALISERING:

28 Vill ditt parti öka satsningen på innovation och demonstration av olika tekniker för så kallade negativa utsläpp?

S	JA	I regeringens klimatpolitiska ramverk anges att Sverige, senast år 2045, inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp.
Mp	JA	Miljöpartiet har skapat industrilivet för att stödja fossilfri teknikutveckling i industrin. MP ser att processrelaterade utsläpp från stål, cement och kemikalier är särskilt utmanande att minska. Vi vill därför att en nollutsläppsstrategi för basmaterialindustrin ska utvecklas, i den bör också förutsättningarna för att CCS och BECCS ska kunna nyttjas om inte andra åtgärder står till buds ingå.
V	JA	Först och främst behöver vi en strategi för att utveckla tekniker för negativa utsläpp. Genom forskning och innovationer kan vi få fram nya lösningar som idag inte är kända för oss. Det är viktigt med adekvat finansiering både från det offentliga och att industrin tar sitt ansvar.
M	JA	FNs klimatpanel menar att Carbon Capture and Storage är nödvändigt om vi ska kunna nå klimatmålen. Moderaterna prioriterar därför satsningar på bland annat CCS.
Kd	JA	Vi vill framför allt uppvärdera de verksamheter som redan idag finns och har ett nettoupptag av koldioxid, det gäller de flesta gröna näringar i Sverige. Där är innovationskraften redan idag stor.
L	JA	Vi ser detta som nödvändigt för att för att nå nettonollutsläpp till 2045. Till exempel behövs satsningar på bio-CCS. Här behövs resurser för forskning, teknik och utveckling vilket vi bland annat avsätter inom ramen för våra nationella klimatinvesteringar.
C	JA	Politiken ska underlätta idéer, innovation och investeringar och röja hinder för den omställning som redan pågår. Forskning och innovation är centralt. Innovationsupphandling behöver användas mer. Regler och skatter ska utformas så att det är lönsamt att vara miljö- och klimatsmart och utveckla varor och tjänster som minskar miljöpåverkan och resursförbrukning.
Sd	JA	Det är osäkert om det ska vara en politisk fråga. Nuvarande forskning talar som jag ser det idag mot potentialen inom detta område men sådant kan såklart förändras.

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrådet och Världsnaturfonden WWF

FINANSPOLITIK - AP-FONDERNA:

29 Internationella konventioner, till exempel Klimatkonventionen och Parisavtalet, och vetenskapliga riktlinjer, till exempel Parisavtalets temperaturmål, måste utgöra vägledande ramar för samtliga AP-fonders kapitalförvaltning oavsett vilken strategi de tillämpar för att nå avkastningsmålet.

Kommer ni i regeringsställning verka för att AP-fonderna ges i uppdrag att sätta effektmål och årligen redovisa vilka resultat kapitalförvaltningen åstadkommer i förhållande till Parisavtalets temperaturmål, Sveriges klimatomål och Sveriges övriga åtaganden för hållbar utveckling?

S	NEJ	Att uppföljning och mätning borde utformas på precis det sättet som föreslås i frågeställningen kan vi inte ta ställning till i dagsläget.
Mp	JA	Ja. Miljöpartiet i regeringen har reformerat placeringsreglerna i lagen om AP-fonder. Vi har förstärkt och tydliggjort regelverket kring fondernas hållbarhetsarbete, fokus på hållbarhet skrivs för första gången in i lagstiftningen. MP driver att statliga AP-fonderna och annat offentligt sparande bara bör ha hållbara investeringar och därför bör investeringar i fossil energi fasas ut, så kallad divestering.
V	JA	Vi anser att placeringsreglerna måste förbättras för att uppnå fossilfria AP-fonder samt att målsättningen för detta måste tidsättas. Hur det årliga redovisningskravet till exempelakt sedan ska se ut för att leva upp till Parisavtalet är vi beredda att diskutera.
M	NEJ	De sex partier som står bakom pensionsöverenskommelsen är överens om att det i lag ska skrivas in att AP-fonderna ska förvalta fondmedlen föredömligt genom ansvarsfulla investeringar och ansvarsfullt ägande. Särskild vikt ska fästas vid hur en hållbar utveckling kan främjas, utan att göra avkall på det övergripande målet om hög avkastning. Det är sedan upp till fonderna hur detta ska genomföras.
Kd	JA	Kristdemokraterna har i överenskommelse med övriga partier i riksdagens pensionsgrupp tydliggjort och förstärkt första-fjärde AP-fondens hållbarhetsarbete, som nu för första gången skrivits in i lagstiftningen. Förslaget kopplas till svenska miljömål och internationella överenskommelser och är en viktig del för att uppnå målen i Parisavtalet.
L	JA	Det är rimligt att AP-fonderna också har ett fokus på hållbarhetsfrågor och även ser till investeringars klimatpåverkan.
C	NEJ	Centerpartiet anser att det svenska pensionskapitalet ska klimatsäkras genom en långsiktigt hållbar förvaltning. Även andra placerare, offentliga och privata bör sträva efter att klimatsäkra sitt kapital. Att certifieringar och hållbarhetsmärkningar är tydliga och korrekta är viktigt så man som enskild kan fatta hållbara beslut om till exempel sin pension eller sparande.
Sd	NEJ	Vi måste hantera människors framtida pensionspengar ansvarsfullt och det övergripande målet måste vara att maximera avkastningen.

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrådet och Världsnaturfonden WWF

Om man mäter utsläppen enligt ett konsumtionsbaserat perspektiv orsakar svenskarnas resursanvändning enligt Naturvårdsverket dubbelt så stora utsläpp som de som uppstår inom Sveriges gränser (de territoriella utsläppen). En betydande del av de konsumtionsbaserade utsläppen uppstår alltså utomlands och är svårare att styra för en regering. Det finns dock möjliga åtgärder att vidta, och ska Sverige vara en föregångare vars exempel kan spridas till andra länder måste även de konsumtionsbaserade utsläppen minska radikalt.

KONSUMTIONS- OCH LIVSSTILSBASERADE KLIMATUTSLÄPP:

30 Kommer ditt parti under den kommande mandatperioden att driva och stödja införandet av styrmedel/åtgärder samt mål/delmål för att minska de konsumtionsbaserade klimatutsläppen?

S	JA	Vi är i grunden för Parisavtalets princip att varje land är ansvarigt för utsläpp i det egna landet. Men vi socialdemokrater anser dessutom att åtgärder behövs för att minska klimatpåverkan i andra länder på grund av svensk konsumtion. Vi har redan infört en flygskatt som delvis ger minskade utsläpp i andra länders utsläppsstatistik. En annan åtgärd kan vara en klimatmärkning av kött.
Mp	JA	Ja. MP vill att Sverige antar ett ambitiöst mål för vår klimatpåverkan ur ett konsumtionsperspektiv. Lämpligen kompletteras miljömålet Begränsad klimatpåverkan med etappmål varje mandatperiod för snabbt minskad klimatpåverkan från svensk konsumtion. Övergripande ska lagstiftning, offentlig upphandling, ändrade normer samt grön skatteväxling i kombination åstadkomma en mer hållbar konsumtion.
V	JA	Vi har redan under denna mandatperiod föreslagit att riksdagen ska anta ett sådant mål.
M	NEJ	Var och en har ett ansvar att fatta medvetna beslut och välja klimatsmarta produkter. För att förenkla valen bör information om produkters klimatpåverkan bli mer lättillgänglig. Det viktigaste verktyget för att hantera utsläpp som uppstår utanför Sveriges gränser är dock internationella överenskommelser. Därför bör vi driva på för att säkerställa att fler länder tar ansvar för klimatet.
Kd	NEJ	Vi följer det resonemang som förs av Miljömålsberedningen.
L	JA	Liberalerna är positiva till olika typer av klimatmärkning för att konsumenten ska kunna göra medvetna val med syfte att minska klimatutsläppen. Vi har redan nu förslag på klimatmärkning av flygresor och är också öppna för att införa en obligatorisk klimatmärkning när det gäller vissa varor såsom visst kött.
C	NEJ	Vi vill se fler styrmedel för minskad miljöpåverkan från konsumtion, inklusive påverkan i andra länder. EUs krav på varor behöver skärpas för minskad energi- och råvaruförbrukning. Vi anser också att det offentliga ska ställa mer miljökrav vid upphandling. Men ett konsumtionsbaserat utsläppsmål är svårt att mäta, då det bygger på antaganden och beräkningar snarare än faktiska utsläpp.
Sd	NEJ	—

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrálet och Världsnaturfonden WWF

KONSUMTIONS- OCH LIVSSTILSBASERADE KLIMATUTSLÄPP:

31 Matens klimatpåverkan utgör i dag cirka en fjärdedel av svenskarnas konsumtionsbaserade utsläpp (Naturvårdsverket).

Har ditt parti en strategi för hur matens totala klimatpåverkan ska minska och vill ni införa styrmedel och/eller åtgärder inom detta område?

S	JA	Vi har redan sådana styrmedel i Sverige. Till exempel de kostråd som Livsmedelsverket publicerar och annan myndighetsinformation. Också politiska åtgärder som offentlig upphandling av mer vegetarisk mat, ökat utbud av vegetarisk mat i offentlig verksamhet. Andra styrmedel, så som förbättrad märkning som underlättar för konsumenter att göra hållbara val, kommer att behöva utvecklas.
Mp	JA	Ja. I Miljöpartiets klimatfärdplan har vi ett flertal förslag på åtgärder för att minska matens klimatpåverkan. Vi vill göra en bred översyn av skattesystemet inom livsmedelskedjan i syfte att hitta vägar för att minska matens negativa klimat- och miljöpåverkan. Vi vill även, till exempel, göra insamling av matavfall obligatoriskt och verka för klimatsmart mat som norm i offentlig sektor.
V	JA	Förutom att vi vill anta mål för att minska samtliga konsumtionsbaserade utsläpp samt specifikt mål för att minska köttkonsumtionen så vill vi ha en handlingsplan för hur klimat- och miljöpåverkan av livsmedelskedjan, inklusive animalieproduktionen, ska minskas.
M	JA	Svensk livsmedelsproduktion är klimatsmart. Exempelvis ger svensk nötköttsproduktion lägre utsläpp av växthusgaser jämfört med världssnittet. Vi vill stärka den svenska självförsörjningsgraden av livsmedel genom att stärka konkurrenskraften för svenska livsmedelsproducenter, bland annat genom minskad regelbörda och sänkta kostnader.
Kd	JA	Det är viktigt att eleverna i skolundervisningen får lära sig om var maten kommer ifrån och dess miljöpåverkan, liksom förutsättningarna för att producera mat. Naturligtvis ska även hälsoaspekterna finnas med. Transporter av mat långa sträckor bör problematiseras och den offentliga upphandlingen bör ställa tuffa krav.
L	JA	Konsumenten måste kunna göra medvetna val och därför behövs olika märkning av livsmedel, till exempel klimatmärkning. Därtill behövs åtgärder mot matsvinn där offentliga verksamheter måste kunna föregå med gott exempel. Avfall måste användas bättre till exempel till biogasproduktion. I jordbruket behövs insatser för metan-gasreducering. Dieselsubventionerna inom till exempel jordbruket måste avskaffas.
C	JA	Målet måste vara att all livsmedelsproduktion är hållbar. Att byta ut importerad mat med högre påverkan på klimat och miljö mot närproducerad mat med hög miljö- och klimathänsyn som levererar ekosystemtjänster är ett viktigt sätt för att Sverige ska ta ansvar globalt.
Sd	JA	Ökad svensk livsmedelsförsörjning.

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrådet och Världsnaturfonden WWF

KONSUMTIONS- OCH LIVSSTILSBASERADE KLIMATUTSLÄPP - FLYGET:

32 Kommer ni att arbeta för att ta fram en samlad nationell strategi samt skärpa befintliga styrmedel och/eller införa nya styrmedel för att minska flygets klimatpåverkan?

S	JA	Flygets utsläpp behöver minska. Regeringen har infört en flygskatt och en utredning om styrmedel för att främja användning av biobränsle för flyget. Vad den utredningen visar är nu för tidigt att säga något om då den är klar först 1 mars 2019. Så i nuläget kan vi inte säga exakt vad som kommer att hända.
Mp	JA	Ja. Införandet av flygskatten är en fråga MP kämpar hårt för, det är en stor framgång att den nu finns. Den bör successivt höjas. Vi vill också göra det obligatoriskt att i resereklam ange klimatpåverkan från flygresor. Swedavia bör också få ett samhällsuppdrag, likt Systembolaget, för att främja ansvarsfullt resande där de informerar om klimatpåverkan och om alternativa resesätt.
V	JA	Vi anser att det behövs en samlad strategi för att minska samtliga konsumtionsbaserade utsläpp, inklusive flyget. Vi ser behov både av att skärpa befintliga styrmedel och att införa nya för att minska flygets utsläpp. Det är helt orimligt att flygets bränsle ska slippa beskattning till exempel.
M	JA	Vi vill utreda en reduktionsplikt för flyget, driva på för effektivare flyglinjer, utreda ytterligare miljödifferiering av start- och landningsavgifter, göra det obligatoriskt att upplysa om möjligheten att klimatkompensera i samband med biljettköp samt införa avdragsrätt för klimatkompensation. Vi vill även verka för omförhandling av Chicago-konventionen i syfte att kunna beskatta flygbränsle.
Kd	JA	Flygets utsläpp ska minska genom krav på inblandning av biobränsle, omförhandling av internationella regler som hindrar koldioxidskatt på flyget samt utveckling av ny teknologi.
L	JA	Sverige ska driva på för en europeisk flygskatt och att flyget internationellt ska betala för sina klimatkostnader. Flyget bör omfattas av ett reduktionspliktsystem. Vi vill prova differentierade landningsavgifter utifrån hur mycket biobränsle som används vid flygningar. Vi vill införa en obligatorisk klimatdeklaration i reklam och vid bokning av flygresor.
C	JA	För att höja omställningstempot i flygbranschen föreslår vi åtgärder för att öka användningen av förnybart biojet-bränsle för långsiktig och hållbar energiomställning i flygsektorn. Vi har föreslagit en satsning på 750 miljoner för att påskynda utvecklingen av bioflygbränsle från skogsråvara och teknikutveckling av flyget. Vi vill också se över start- och landningsavgifterna för mer miljöstyrning.
Sd	NEJ	—

KLIMATKOMPASSEN 2018

Föräldravrådet och Världsnaturfonden WWF

KONSUMTIONS- OCH LIVSSTILSBASERADE KLIMATUTSLÄPP - FLYGET:

33 Kommer ni på nationell och EU-nivå att verka för att befintliga subventioner till flygtrafiken, till exempel statligt stöd till nya flygplatser och nedsatt moms, tas bort?

S	NEJ	Nej, men vi har infört en flygskatt och det är viktigt. Flygtrafiken behövs i vårt avlånga land för att hela landet ska leva. Vi kompenserar icke-statliga flygplatser i Norrland för att säkerställa att flygskatten inte innebär ökade driftunderskott. EU arbetar med att ta fram ett nytt momsdirektiv, innan det är klart sker inga ändringar i svensk momslagstiftning.
Mp	JA	Ja. Miljöpartiet vill se en omprövning av de subventioner av flygplatser där alternativa resmöjligheter med tåg finns. Ny- och kapacitetsutbyggnad av flygplatser bör särskilt prövas utifrån dess klimatkonsekvenser. Internationellt i ICAO bör Sverige och EU driva linjen att skattebefrielsen på flygbränsle ska tas bort.
V	JA	Vi anser att det finns miljöskadliga subventioner inom flyget som måste tas bort. För att generellt fasa ut klimat-skadliga subventioner vill vi att en handlingsplan antas med detta syfte och där ska flyget också ingå. Vi anser dock att det finns skäl att ge statligt stöd till vissa strategiska flygplatser för att säkra regional tillgänglighet när andra alternativ brister.
M	NEJ	I många delar av landet finns inget reellt alternativ till flyget. Moderaterna vill arbeta aktivt för att minska flygets klimatpåverkan, inte motverka resandet i sig. Huvudprioriteringen måste vara att driva på för en omförhandling av Chicago-konventionen, vilket skulle möjliggöra en beskattning av bränslet.
Kd	NEJ	Vissa mindre regionala flygplatser kommer att behöva fortsatt stöd om hela EU ska leva.
L	JA	Sverige ska driva på för en europeisk flygskatt och att flyget internationellt ska betala för sina klimatkostnader.
C	NEJ	Subventioner av fossila drivmedel behöver fasas ut. Samtidigt är principen att jaga utsläppen och inte transporterna viktig, och den gäller även flyget. Även flyget måste bättre bekosta sin klimatpåverkan och minska sina utsläpp men det är inte flygresan i sig som är problemet utan utsläppen den genererar. Det är därför inte lämpligt att beskatta flygresor utan miljöstyrning.
Sd	NEJ	Hela Sverige måste kunna leva och ett stort land som Sverige behöver inrikesflyg för att bibehålla tillväxt.